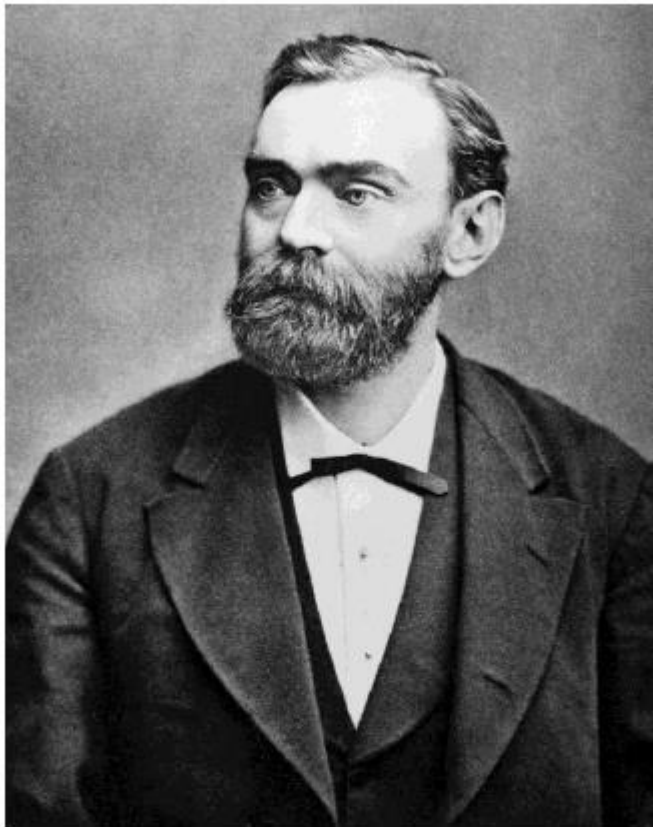

Polscy nobliści w dziedzinie literatury

Opracowała: Anna Dmowska-Ciołek

Alfred Bernhard Nobel – ur. 21
października 1833 r. w Sztokholmie, zm. 10
grudnia 1896 r. w San Remo

Skąd pomysł na przyznawanie takich nagród?

Alfred Nobel to szwedzki przemysłowiec i uczony, który w 1867 roku opatentował dynamit. Zauważył jednak, że jego wynalazek zaczyna być wykorzystywany w sposób, który może zaszkodzić ludzkości. Dlatego w swoim testamencie poprosił o przeznaczenie jego majątku na nagrody dla ludzi, którzy przynieśli światu największą korzyść. Co ciekawe, nagroda nie jest przyznawana w dziedzinie matematyki. Legenda głosi, że to za sprawą zdrady, której dopuściła się narzeczona Nobla z... matematykiem.

Kiedy przyznaje się Nagrodę Nobla?

Prace nad wyborem laureata z konkretnej dziedziny trwają cały rok. Początkowo kandydaci muszą zostać zgłoszeni do Komitetu Noblowskiego, następnie odbywają się obrady, podczas których dyskutuje się na temat ich osiągnięć. Po etapach selekcji i weryfikacji 10 grudnia nagradzany jest ten, kto na to rzeczywiście zasłużył. Warto również podkreślić, że wysokość nagrody finansowej, którą dostaje laureat, co roku ulega zmianie.

Nagroda przyznawana jest od 1901 roku za wybitne osiągnięcia naukowe, literackie lub zasługi dla społeczeństw i ludzkości. Laureaci otrzymują złoty medal, dyplom honorowy oraz znaczną sumę pieniędzy.

Zasady przyznawania nagrody

Wolał Alfreda Nobla było, aby nagroda trafiła w ręce osoby, która stworzy najbardziej *wyróżniające się dzieło w kierunku idealistycznym*. Jako organ przyznający nagrodę Nobel wskazał Akademię Szwedzką. Akademia składa się z 18 członków, znanych jako *De Aderton* („Osiemnastu”). W jej skład wchodzi szwedzcy pisarze, poeci, filolodzy i historycy. Członkowie Akademii wybierani są dożywotnio. Nad wyborem laureata pracuje Komitet Noblowski, składający się z czterech lub pięciu osób, wybrany spośród członków Akademii na okres trzech lat.

Nagroda

Uroczyste wręczenie wyróżnień ma miejsce w budynku filharmonii sztokholmskiej każdego 10 grudnia –w dniu rocznicy śmierci fundatora

Stockholms Konserthus jest gospodarzem uroczystości od 1926 roku.

Każdy laureat w czasie uroczystości wręczenia wyróżnień otrzymuje oprócz nagrody pieniężnej także medal oraz dyplom.

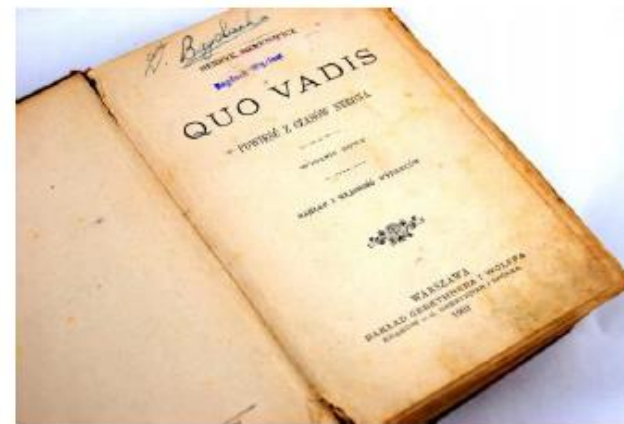

Polscy nobliści w dziedzinie literatury

Od 1901 roku Nagrodę Nobla otrzymało wielu znamienitych literatów. Zgodnie z zamysłem fundatora, Alfreda Nobla, powinna ona trafić do osób, których dzieła miały charakter idealistyczny i znacznie się wyróżniały. Polska doczekała się pięciu noblistów w tej dziedzinie.

Henryk Sienkiewicz – urodził się 5 maja 1846 roku w Woli Okrzejskiej, zmarł 15 listopada 1916 roku w Vevey w Szwajcarii.

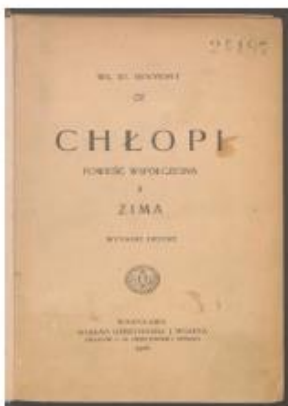
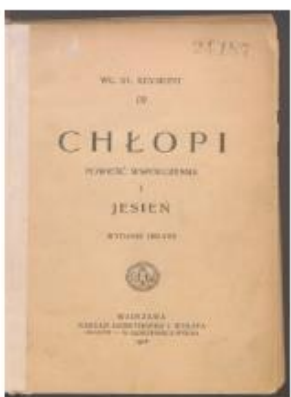
W 1905 roku pierwszym polskim laureatem nagrody Nobla w kategorii literatura został Henryk Sienkiewicz. Doceniono wówczas jego powieść „Quo vadis”, napisaną w 1896 roku. Była ona prawdziwym bestsellerem tamtych czasów, doczekała się ponad 200 tłumaczeń i milionowych nakładów. Henryk Sienkiewicz podjął w swojej powieści bliski wszystkim chrześcijanom temat życia w Rzymie za czasów Nerona, w I wieku n.e. Odtworzył wiernie wydarzenia związane z okrutnymi prześladowaniami pierwszych chrześcijan. Autor nie ukrywał swojej fascynacji starożytnością, pięknem antycznej sztuki i filozofii. Dzięki temu powstała wielka, uniwersalna epopeja chrześcijańska z tłem historycznym, w której dobro, miłość i szlachetność triumfuje nad złem i nienawiścią.

Władysław Reymont – urodził się 7 maja 1867 roku w Kobielach Wielkich, zmarł 5 grudnia 1925 roku w Warszawie.

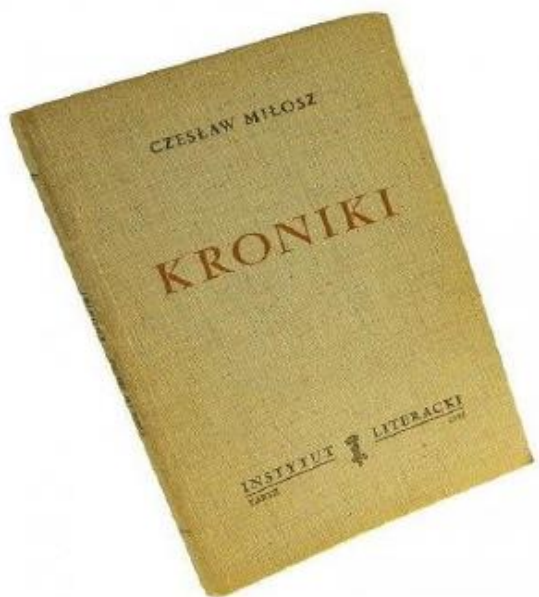
W zaledwie 19 lat po Henryku Sienkiewiczu, ponownie Polak został uznany godnym Nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Mowa tu o Władysławie Stanisławie Reymoncie, który najwyższą nagrodę odebrał za **„Chłopów” w 1924 roku**. Reymont napisał z wielkim rozmachem epicki obraz świata chłopskiego, wykorzystując do tego celu oryginalną kompozycję. Powieść „Chłopi” została przetłumaczona na 19 języków, a nagroda Nobla otworzyła Reymontowi prawdziwe drzwi do sławy. Komisja noblowska doceniła uniwersalizm przestrzeni, postaci, czasu i praw rządzących jednostką w świecie chłopskim oraz praw dotyczących całej zbiorowości chłopów. Tytuł powieści jest zaskakujący i nie ma on symbolicznego wymiaru, co było charakterystyczne dla dzieł Młodej Polski.

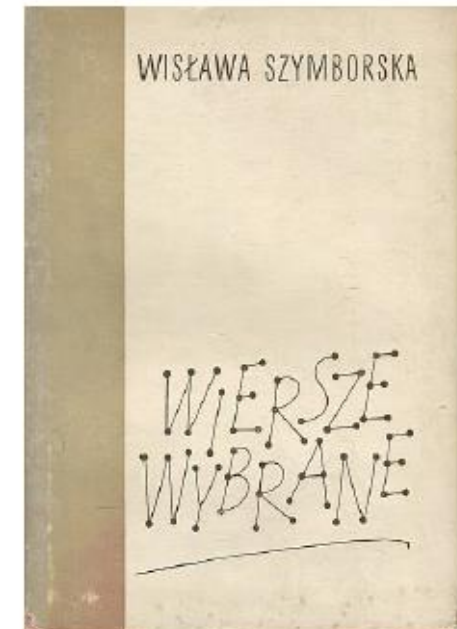
Czesław Miłosz – ur. 30 czerwca 1911r. w Szetejniach zm. 14 sierpnia 2004 r. w Krakowie.

W 1980 roku komisja noblowska przyznała literackiego Nobla Czesławowi Miłoszowi za całokształt jego pracy twórczej, w skład której wchodzi zarówno poezja, jak i proza. Pisał on liryczne wiersze, poematy, eseje, a nawet powieści, czego przykładem jest „Dolina Issy”. Twórczość Miłosza do dziś pozostaje aktualna, pomimo upływu lat. Zachowuje swoją uniwersalność, dzięki przekazanym wartościom i wykładni postaw filozoficznych i życiowych pisarza.

Wisława Szymborska – ur. 2 lipca 1923 roku w obecnym Kórniku (woj. Wielkopolskie), zm. 1 lutego 2012 roku w Krakowie.

W 1996 roku świat obiegła wiadomość, że Polka została laureatką nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Była nią oczywiście Wisława Szymborska, która została nagrodzona za całokształt swojej twórczości. Decyzja komitetu nie była zaskoczeniem, a środowiska literackie na świecie całkowicie zgadzały się z tym wyborem. Bohaterem licznych wierszy poetki jest człowiek, istota słaba i krucha, skazana na walkę z pojawiającymi się na jego drodze przeciwnościami losu. Twórczość noblistki odwołuje się po trochu do sztuki, kultury, tradycji i filozofii. Przemawia wprost do świadomości każdego czytelnika.

Olga Tokarczuk – ur. 29 stycznia 1962 w Sulechowie

10 grudnia 2019 roku swoją Literacką Nagrodę Nobla otrzymała autorka takich książek, jak „*Prawiek i inne czasy*” czy „*Księgi Jakubowe*”. Głównym powodem nagrodzenia polskiej pisarki była „narracyjna wyobraźnia, która wraz z encyklopedyczną pasją reprezentuje przekraczanie granic jako formę życia”.

